

TŘI A PŮL MILIONU ZA MRTVOU ŽENU

16. 9. 2012, Respekt číslo 38-39/2012

Cesta Jaroslava Hlavatého za největším nemocničním odškodněním v historii Česka

Plačící dvanáctiletá dcera, která volá: „Já chci mámu“, a on přitom neví, co jí na to říct – ten obraz vyvstane Jaroslavu Hlavatému při každé vzpomínce na šest let starou událost. Míšina maminka – a jeho žena – byla v ten moment už několik týdnů mrtvá, zemřela v třebíčské nemocnici pár hodin po porodu třetího dítěte. A ještě jedna věc se mu vybaví – strašlivá únava. *Když dceru ten den znovu složil žal, bylo devět hodin večer a Jaroslav Hlavatý myslel hlavně na to, že za tři hodiny musí sednout do nákladáku a vyrazit na noční šichtu, která celou rodinu živí – rozvážel po venkovských obchodech mléčné výroby.* (1) „Zase jsem skoro nespál, natáhl jsem se jen na chvíli odpoledne, než přišly děti ze školy,“ běželo mu hlavou. „Jak dlouho tohle vydržím?“

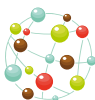
Muž, který zůstal ze dne na den sám bez ženy se třemi dětmi (dvanáctiletou Michaelou, sedmnáctiletým Lukášem a právě narozenou Šárkou), si řekl, že zkusí vydržet týden. Když týden uběhl, uložil si měsíc, pak metu posunul na dva. Nakonec to zvládl všechno. Uživil rodinu a dokázal zvítězit i v jiné bitvě: na konci letošních prázdnin přiznal brněnský krajský soud Jaroslavu Hlavatému nejvyšší odškodnění, které v Česku zatím za vinu lékaře padlo – tři a půl milionu korun. (2)

„Lékaři nechali paní Hlavatou prostě vykrvácet. Několik hodin po porodu ležela na lůžku ve stále se zhoršujícím stavu a lékaři neudělali nic, aby jí pomohli,“ (3) řekla v odůvodnění rozsudku soudkyně Dagmar Bastlová. Tým třebíčské nemocnice přitom celých šest let tvrdil, že za nic nemůže, a rodina Hlavatých čekala na spravedlnost tak dlouho hlavně proto, že jiní lékaři – přizvaní soudní znalci – své kolegy z Třebíče kryli. „Žalobci, prostá rodina,“ konstatovala soudkyně Bastlová, „tak kromě žalu bojovala ještě se soudržností lékařů, kteří drželi při sobě jako profesní elitní skupina.“

Nemohli jsme vydržet

Dnes šestiletá Šárka, po jejímž porodu Jitka Hlavatá zemřela, měla být dítětem, které si manželé konečně užijí. „Brali jsme se v osmnácti, Lukášovi nebylo ještě ani půl roku a já šel na vojnu,“ vzpomíná Jaroslav Hlavatý. Když se o pět let později narodila Michaela, měl otec zase plné ruce práce s opravou venkovského domu po prarodičích. „Když nám bylo pětatřicet, řekli jsme si: bydlíme, práci mám, co kdybychom měli ještě třetí dítě,“ vypráví. (4)

Těhotenství proběhlo bez větších komplikací, nad ránem sedmého listopadu odvezli ženu do třebíčské porodnice manželovi rodiče, manžel byl tou dobou v práci. Jen co zaparkoval nákladák na zahradě, vyrazil za ženou. Porod se táhl, po poledni se dítě začalo dusit. Lékaři použili podtlakový zvon, aby ho co nejrychleji vytáhli z matčina těla. Jako ostatní rodičky pak žena zůstala ležet na gynekologii. Její stav se ale lékařům nezdál. „Ptali se, nemá něco se srdcem nebo s plícemi? Povídám, nemá, nikdy neměla,“ vzpomíná Jaroslav Hlavatý. „Pak mi řekli, ať si jdu na kafe, že to bude dobré. Obvolal jsem rodinu a známé, že máme holku.“ Před třetí odpoledne převezli ženu z gynekologie na anesteziologicko-resuscitační oddělení. To už se muž začínal bát, žena vypadala mizerně, skoro o sobě nevěděla, lékaři a sestry mluvili o tom, že má nízký tlak a vysoký tep, laboratorní testy krve jsou špatné. *Věřil ale, že manželka je v dobrých rukou. Byl u ní přece*

primář gynekologie Václav Žižlavský a primář anesteziologie Leonard Smrček. „Když tam jsou dva primáři a fůra dalších doktorů, tak si myslíte, že vědí, co dělají,“ říká. (5)

Před půl pátou se za ženou zavřely dveře operačního sálu. Jaroslav Hlavatý volal šéfovi: „Hele, máme po porodu, ale se ženou je to nějaké špatné, jestli to půjde, zůstanu zítra doma.“ Zatímco jel předat šéfovi auto, jeho žena se v nemocnici loučila se životem. „Když jsem se vracel do nemocnice, volali mi: manželka je po operaci, ale její stav je velice špatný,“ vzpomíná. „Po operaci jsem ji ještě viděl, byla v umělém spánku. To už tam se mnou byla i moje matka, lékaři nás poslali pryč, ať se jdeme podívat za malou.“ Když se vraceli, šel jim naproti primář Žižlavský se slovy: Manželce se několikrát zastavilo srdce, je po smrti. „Šli jsme za ní, chvíli jsme tam zůstali, nemohli jsme tam vydržet, museli jsme ven,“ vypráví muž. „Když jsem se vrátili, už ji balili do márnice, ještě nám ji rozbalili.“

Nezbývalo než jet domů. „Ani jeden z nás nemohl řídit, nejdřív jela babička, ale po několika stech metrech jsem ji musel vystřídat,“ říká. „Řekl jsem dětem: maminka je mrtvá.“ (6)

Traumatizovaná rodina se tiše semkla. „První noc jsme spali u rodičů,“ vypráví otec. „Pak jsme všichni tři spali v ložnici, donesla se tam postel. Nikdo z nás nedokázal být sám.“

Dcera přestala mluvit

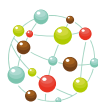
„Odvezte do porodnice zdravou ženskou a ona se vám nevrátí. To přece není normální,“ uvažoval během následujících hodin. Pak se rozhodl: „Nemůžu to nechat jen tak.“ Vyrazil za jedinou právničkou, kterou znal – rozváděla sestru jeho ženy –, Boženu Kopeckou. Podala rychle trestní oznámení, místo běžné pitvy se tak už prováděla pitva soudní. Jaroslav Hlavatý se dozvěděl, že mu žena vykrvácela z asi osmicentimetrové trhliny na děloze.

Koncem listopadu ho vyslechla policie a vyšetřovatel Michal Laška byl – kromě rodiny – na dlouhou dobu jediný, kdo vdovce v jeho počínání povzbudil a utvrdil. „Dodal mi odvahy, abych do toho šel,“ říká Hlavatý. Posudek, který pro policii vypracoval znalec Jaroslav Živný z 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy, mluvil o chybách lékařů třebíčské nemocnice jasně. *Masivní krvácení do břicha zjistili pozdě, operace, při které ženě odebrali poraněnou dělohu, už jí proto život nezachránila. Primář Žižlavský udělal chybu v diagnóze, když si nízký tlak a vysoký tep vysvětloval plicní nebo srdeční komplikací. Vzhledem k náročnému porodu a použití zvonu měl přitom uvažovat především o poranění dělohy. Lékaři měli podle znalce použít běžně dostupnou techniku, ženu vyšetřit ultrazvukem, který by jim byl krev v břiše ukázal. Primář Václav Žižlavský policii vypověděl, že ultrazvukové vyšetření nenavrhoval mimo jiné proto, že ani na gynekologii, ani na resuscitačním oddělení přístroj není, je až o čtyři patra níž.* (7)

Policie svou práci skončila rychle, během necelých čtyř měsíců návrhem na obžalobu primáře gynekologie.

Jenže nemocnice nechtěla o žádné vině ani slyšet, nechala si udělat oponentní znalecký posudek od gynekologů z plzeňské fakultní nemocnice, podle kterého lékaři konali, jak nejlépe mohli. Soud v Třebíči si proto vyžádal v pořadí už třetí posudek, tentokrát ústavní, od lékařů z brněnské fakultní nemocnice. Ti byli ke svým kolegům v bílých pláštích také shovívaví. Uznali sice, že v důsledku špatné diagnózy byla operace provedena pozdě. Lékaře je ale podle nich třeba chápat, také jejich hypotéza o plicní nebo srdeční komplikaci byla pravděpodobná. Nelze proto říci, že by si primář Žižlavský nebo jeho kolegové počínali nesprávně. (8)

Než došlo k prvnímu soudu, uběhly dva roky. Jaroslav Hlavatý měl zatím plné ruce práce, aby se postaral o svou náhle osiřelou rodinu. S péčí o kojence mu pomohla maminka, ale horší to bylo se staršími dětmi.

„Holka přestala mluvit. Řekla jen to nejnutnější a jinak nic. Když jsem se ptal, co jí je, odpovídala jen: to kvůli mámě,“ vypráví otec. „To bylo jasné jak facka, ale co se jí honí v hlavě, jsem nevěděl. Báł jsem se, aby si něco neudělala.“ Dcera v šesté třídě i syn ve třetím ročníku hotelové školy začali mít problémy s prospěchem. *Naštěstí učitelé měli pochopení a zbytečně je netrápili. Vstřícný byl také šéf Jaroslava Hlavatého, místo mléčných výrobků v noci začal vozit jiné zboží přes den a mohl tak být s dětmi přes noc doma. O vaření a úklid se začali střídat, kdo měl zrovna čas, ten se postaral.* (9)

Povídám: A dost!

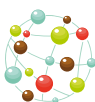
První soud, dva roky po smrti Jitky Hlavaté, přinesl vdovci místo satisfakce nečekané ponížení. Soudce Vilém Machálek ho totiž na vyhlášení rozsudku vůbec nepustil do jednací síně. „Zapisovatelka po přestávce před vyhlášením rozsudku zvala lidi dovnitř. Řekla, že tam mohou jít všichni kromě svědka Hlavatého,“ vzpomíná. „Nechápal jsem, co tím myslí. Šel jsem za soudcem, že bych rád slyšel rozsudek, a on mi povídá: Ale já vám říkám, že sem nesmíte. Tak běžte ven. Všichni ti doktoři byli vevnitř, jen já jsem stál na chodbě jako nějaká onuce. Přišla dokonce justiční stráž a hlídala přede mnou dveře. Kdybych sáhl na kliku, snad mě zatknou.“ Takto, hlídán stráží a vystrčen na chodbu, prožil Jaroslav Hlavatý první soudní verdikt ve své kauze: primář Žižlavský je nevinný, ublížení na zdraví z nedbalosti se nedopustil.

Jaroslav Hlavatý s povděkem vzpomíná, že jedinou oporou mu ve chvíli ponížení na chodbě soudu byl novinář Jihlavského deníku Roman Martínek. „Hned se divil, proč bych tam nemohl, že to je úplný nesmysl,“ vzpomíná. „Poradil mi, že si mám jít stěžovat předsedovi soudu, a sám se ho šel také ptát, co to mělo znamenat.“ (10)

Předseda třebečského soudu František Frula nezasáhl hned, Hlavatého vyzval, ať podá písemnou stížnost. Soudce Machálek dostal za porušení ústavy od předsedy později napomenutí. „*Soudil tehdy krátce, teprve začínal,“ vysvětluje dnes nehoráznost svého podřízeného předseda Frula. „Vyloučil veřejnost, nikdo kromě obžalovaných, jejich obhájců a poškozených nemá v takovém případě v soudní síni co dělat. Soudce Machálek si neuvědomil, že pan Hlavatý není veřejnost, ale poškozený.*“ (11)

Po otřesném zážitku na chodbě soudu běžel Jaroslav Hlavatý rovnou ke své advokátce Boženě Kopecké. Tady mu došla trpělivost. „K soudu nešla, že prý má důležité jednání. Ukázalo se, že žádné neměla, celou dobu seděla v kanceláři,“ vypráví. (12)

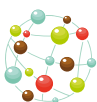
„Řekl jsem si: A dost, najdu si jiného právníka.“ Advokátka byla sdělením, že od ní chce odejít, dotčená. „Tak já vám to teda spočítám, prohlásila a sáhla do police po sazebníku,“ říká Jaroslav Hlavatý. Za sepsání čtyř žalob o náhradu škody k okresnímu soudu (za otce a tři děti) a čtyř žalob na ochranu osobnosti ke krajskému soudu si advokátka naučtovala něco přes sto padesát tisíc korun. „Je to celkem asi osm stran, to vychází skoro na dvacet tisíc za jeden papír,“ nevychází z údivu Jaroslav Hlavatý. „Zatím jsem to nezaplatil, kde bych tolik peněz vzal.“ Advokátce požadovaná částka nepřipadá vysoká ani náhodou. „Spočítala jsem ji podle advokátního tarifu a budu ji chtít,“ říká Božena Kopecká. „A proč by mi ji pan Hlavatý nezaplatil, když teď po rozsudku brněnského soudu dostane miliony?“

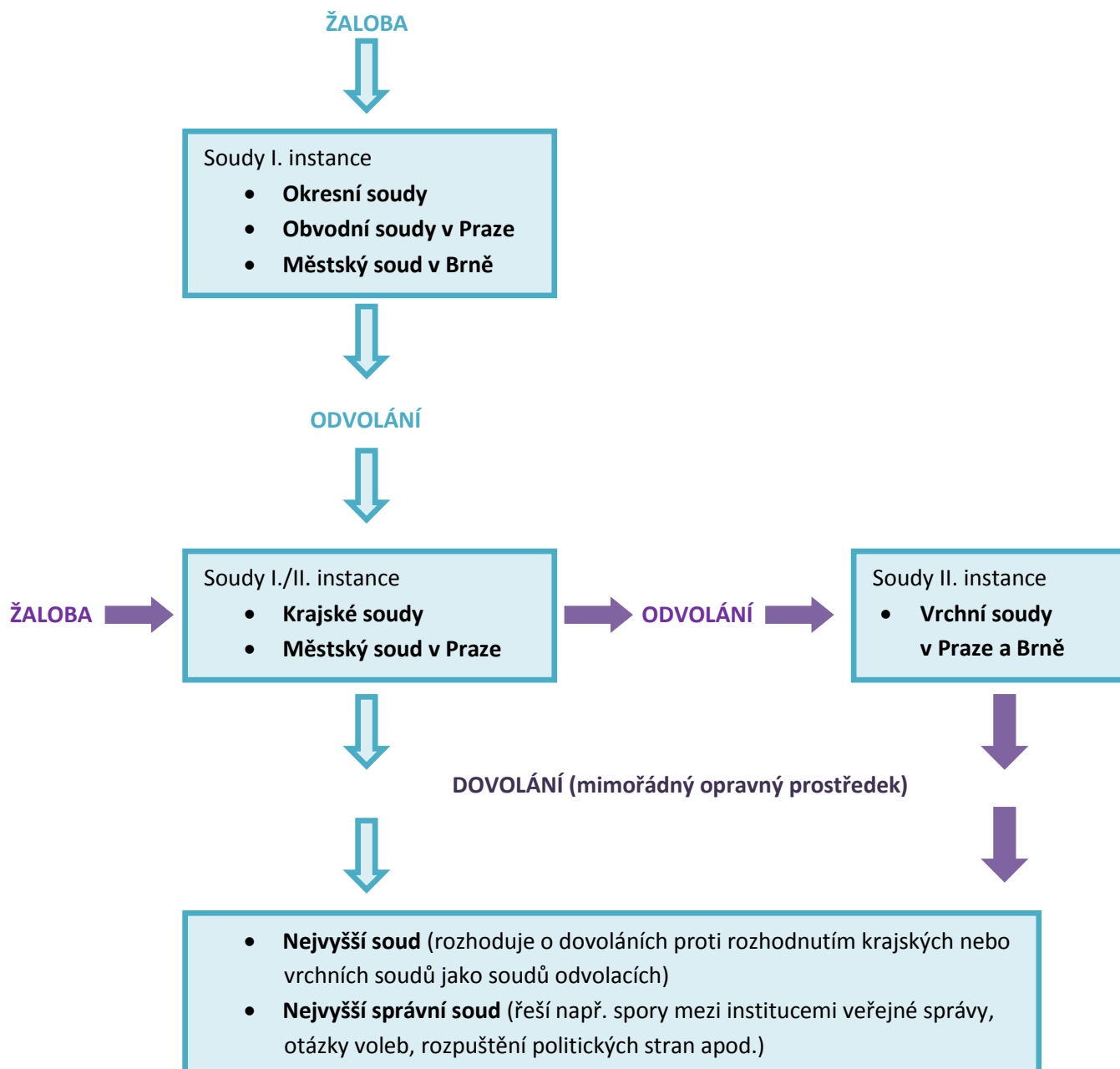
Postup soudního řízení:

- Příklad projednal **Okresní soud** v Třebíči (pracoval se třemi lékařskými posudky, dva nenašly v postupu lékařů žádné pochybení) – poškozený pan Hlavatý se proti rozsudku odvolal.
- Příklad projednal **Krajský soud** v Brně (nechal zpracovat dva další lékařské posudky, jeden postup lékařů schválil, druhý naopak), který rodině přisoudil odškodné ve výši 3,5 milionu korun.
- Soudní řízení v ČR je dvoustupňové, rozhodnutí Krajského soudu v Brně je tedy konečné. V případě důvodných pochybností o správnosti soudního řízení (tzv. procesní pochybení) nebo o správnosti posouzení důkazních materiálů lze ale podat tzv. dovolání, což je mimořádný opravný prostředek, které by pak řešil **Nejvyšší soud** se sídlem v Brně.
- V případě vyčerpání všech opravných prostředků a opakovaného neúspěchu by mohl poškozený pan Dostál podat žalobu na porušení lidského práva, např. práva na ochranu rodiny a rodičovství, které je součástí Listiny základních práv a svobod. Listina je v ČR ústavním zákonem a takovou stížnost by proto řešil **Ústavní soud** se sídlem v Brně.
- Jako naprosto krajní možnost je možné odvolání se k **Evropskému soudu pro lidská práva** ve Štrasburku.
- Součástí českého soudního systému jsou ještě dva **vrchní soudy**, jeden se sídlem v Olomouci a druhý v Praze. Ty slouží jako odvolací soudy druhé instance v případech, o kterých rozhoduje v první instanci přímo krajský soud (např. ve sporech o určení nezákonnosti stávky nebo výluky či ve věcech ochrany hospodářské soutěže).

Pro názornost viz schéma na další straně.

OBECNÉ SOUDY

ZVLÁŠTNÍ SOUD

- **Ústavní soud**
(řeší žaloby na porušení Ústavy ČR, např. pokud je přijat zákon v rozporu s Ústavou, a ústavních zákonů, např. při porušení Listiny základních práv a svobod)

